

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
Department of Local Administration

แนวทางการส่งเสริมองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นมุ่งสู่เมืองคาร์บอนต่ำ

นโยบาย/แผนงาน ที่เกี่ยวข้อง

- แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ พ.ศ.2559-2564
- แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดสะอาด”
- แผนปฏิบัติการลดก๊าซเรือนกระจก : สาขาการจัดการของเสีย
มาตรการจัดการขยะ
- แผนรณรงค์แยกขยะก่อนทิ้ง
- โครงการสนับสนุนอื่นๆ เช่น ถังขยะเปียกลดโลกร้อน ธนาคารขยะ
มือถือเก่าไป ชีวิตใหม่มา กำหนดจุดรวบรวมขยะอันตราย ฯลฯ

3Rs

Reduce
ใช้น้อย

Reuse
ใช้ซ้ำ

Recycle
ผลิตนำกลับมาใช้ใหม่

การบริหารจัดการขยะ ท้องถิ่นไทยใส่ใจสิ่งแวดล้อม

ร่วมใจ ขจัด-จัดเก็บขยะ

โครงการจัดการขยะอินทรีย์และขยะเปียกในครัวเรือน

แบบ ๑

แบบ ๒

๑. เตรียมภาชนะเหลือใช้ที่มีฝาปิด
๒. ตัดที่ก้นภาชนะแล้วฝังดินที่ความลึก 2 ใน 3 ของภาชนะ (โดยให้ก้นภาชนะห่างจากผิวดิน ๓๐ ซม.)
๓. นำเศษอาหาร/ใบไม้เทใส่ถัง แล้วปิดฝา
๔. จุลินทรีย์ใต้ดินในดินจะย่อยเศษอาหารในดิน
๕. เมื่อปริมาณเศษอาหารสูงเท่าระดับพื้นดินให้นำดินมากลบแล้วย้ายถังไปทำที่จุดอื่นต่อไป

๑. เตรียมท่อซีเมนต์ที่เหลือใช้หรือท่าคอกไม้ล้อมรอบต้นไม้เพื่อรองรับขยะอินทรีย์
๒. รองท่อซีเมนต์ด้วยอิฐเพื่อยกฐานท่อให้มีช่องว่างแล้วเติมดิน/ใบไม้ที่ฐานซีเมนต์
๓. นำขยะอินทรีย์/ขยะเปียกเศษอาหาร/ใบไม้ เทใส่ในจุดที่เตรียมไว้ตามข้อ ๑
๔. นำเศษใบไม้แห้งมาโรยปิดเพื่อกันกลิ่นเหม็น/แมลงหรือเติมน้ำยา EM เมื่อเกิดกลิ่น
๕. พลิกกลับหรือเกลี่ยขยะเป็นประจำ เพื่อเพิ่มอากาศให้จุลินทรีย์ เพื่อย่อยสลายเมื่อถึงเวลาหนึ่ง ก็จะได้ปุ๋ยเหมาะแก่การปลูกพืช

เป้าหมาย “แยกขยะก่อนทิ้ง”

1

ประชาชนรับรู้และมีส่วนร่วมในการจัดการขยะในครัวเรือน ด้วยการคิด “แยกขยะก่อนทิ้ง”

เริ่มการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ วันที่ 4 มกราคม 2562 เป็นต้นไป จัดกิจกรรมรณรงค์แผน “แยกขยะก่อนทิ้ง” ทั่วประเทศ วันที่ 9 มกราคม 2562

2

“หมู่บ้าน/ชุมชน” มีการแยกขยะถูกต้องตามประเภทคือ ขยะอันตราย ขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะอันตราย อย่างถูกต้องตามแนวทางที่กำหนด

ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562

3

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง มีการจัดทำสัญลักษณ์แยกประเภทขยะตามแนวทางที่กำหนด

ภายในวันที่ 6 มกราคม 2562

4

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดทำถังขยะแยกประเภทในพื้นที่สาธารณะอย่างน้อย 2 ประเภทได้แก่ ขยะทั่วไป และขยะรีไซเคิลตามแนวทางที่กำหนด

ภายในวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2562

5

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่ง มีประกาศกำหนดวัน เวลา ในการเก็บขยะ แยกตามประเภทตามแนวทางที่กำหนด

ภายในวันที่ 23 มกราคม 2562

6

ทุกจังหวัดมีข้อสรุปการรวมกลุ่มพื้นที่ (Cluster) และมีข้อสรุปในการกำหนดวิธีการกำจัดขยะในแต่ละกลุ่มพื้นที่ (Cluster) ภายในเวลาที่กำหนด

ภายในวันที่ 9 มีนาคม 2562

แยกขยะก่อนทิ้ง
ร่วมเปลี่ยนเมืองไทยไปด้วยกัน

รัฐธรรมนูญปี 2560

ตามมาตรา 258 (3) กำหนดให้
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้
มีระบบจัดการขยะมูลฝอย
ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

กฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กฎหมายจัดตั้งกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มีอำนาจหน้าที่รักษาความสะอาด ที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัด
ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เป็นหน่วยปฏิบัติในการจัดการขยะมูลฝอย

วาระแห่งชาติ

กำหนดให้กระทรวงมหาดไทย เป็นเจ้าภาพหลักการบริหาร
จัดการขยะมูลฝอยของประเทศ

มติ ครม. 16 มิ.ย.58 รับทราบแนวทางการบริหารจัดการขยะมูล
ฝอยของประเทศตามแนวทางกระทรวงมหาดไทย

1. การรวมกลุ่มพื้นที่จัดการขยะมูลฝอย (Clusters)
2. การพิจารณาค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะให้คุ้มค่า
3. การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

พ.ร.บ. รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ
เรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่องการจัดการมูลฝอย พ.ศ. 2560

มีผลบังคับใช้แล้ว เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2560

ร่างกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมและยกเว้น
ค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ. ....

ปัญหาขยะของประเทศไทยในปัจจุบัน

สถานการณ์ขยะ

2557 = 29.19 ล้านตัน

2558 = 26.85 ล้านตัน

2559 = 27.06 ล้านตัน

ขยะที่เพิ่มขึ้น = ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

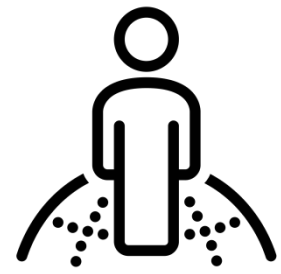

ค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะ (ล้านบาท/ปี)

ต้นทุนที่แท้จริง
 ค่าเก็บขน 850 บาทต่อตัน
 ค่ากำจัด 550 บาทต่อตัน

	ค่าจัดการขยะ	ธรรมเนียมที่เก็บได้
อปท.	13,000 ลบ.	2,300 ลบ.
กทม	7,000 ลบ.	500 ลบ.
รวม	20,000 ลบ.	2,800 ลบ.

1 คน ผลิตขยะ 1.14 กิโลกรัมต่อวัน

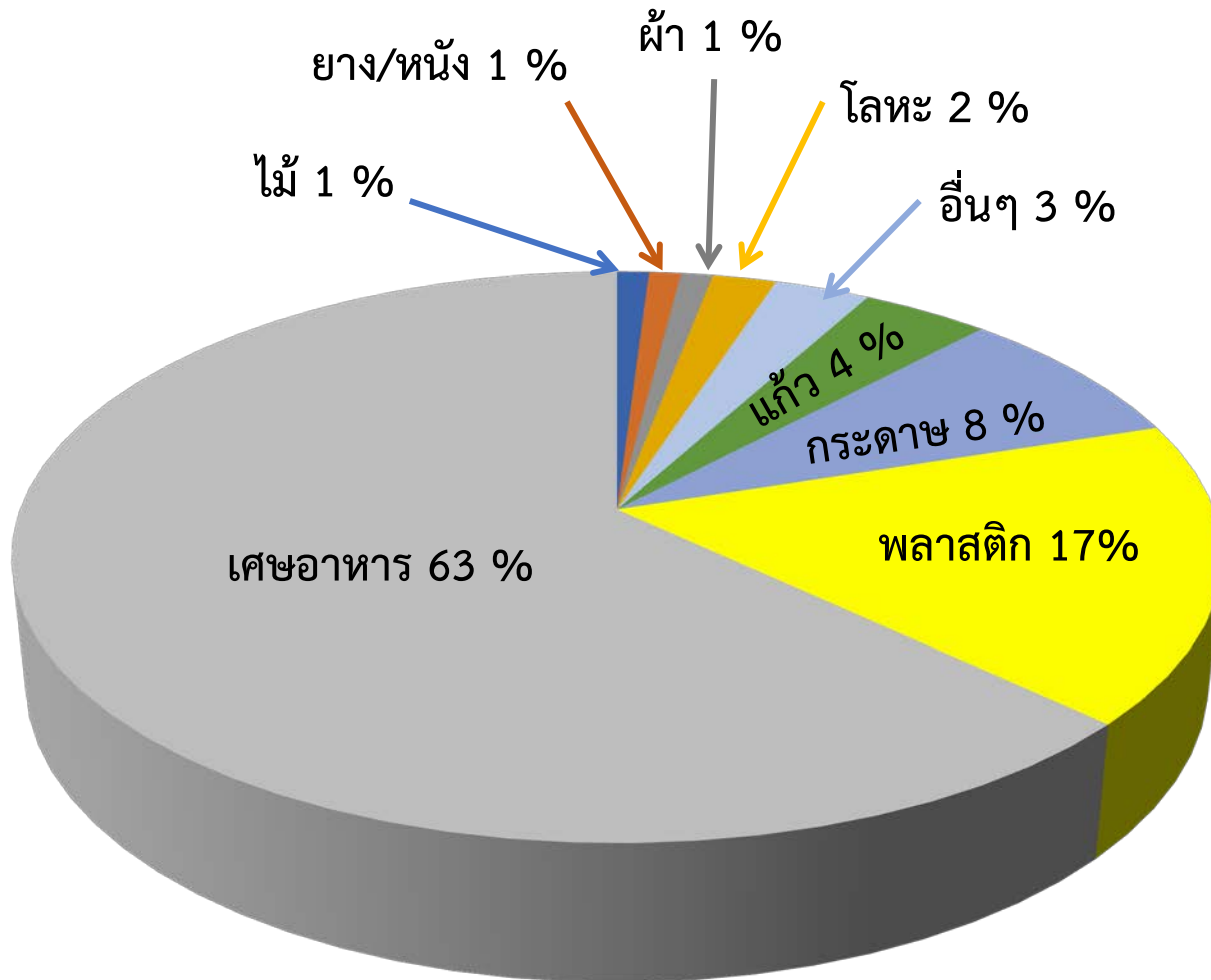
ที่ผ่านมาท้องถิ่นต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายสูงมากแต่เก็บค่าธรรมเนียมได้น้อยไม่สะท้อนต้นทุนที่แท้จริงทำให้การจัดการขยะไม่มีประสิทธิภาพ

ขาดดุล
17,200 ล้านบาท/ปี

องค์ประกอบของขยะมูลฝอย

วงการกำจัดขยะในปัจจุบัน

จำนวนขยะ
27.06
ล้านตัน

(58.24%)
กำจัด 15.76 ล้านตัน
(อปท. 4,711 แห่ง)
บ่อฝังกลบ 2,810 แห่ง

(20.95%)
ตกค้างในชุมชน 5.67 ล้านตัน
(ใช้เอง/เผาเอง/กลบเอง/กองทิ้ง)

(20.81%)
รีไซเคิล 5.63 ล้านตัน
(คัดแยกจากร้วเรือน/ อปท.
ดำเนินการ 3R/ธนาคารขยะ)

5.81 ล้านตัน
โรงงานรีไซเคิล

(38.42%)
กำจัดไม่ถูกหลักสุขาภิบาล 6.01 ล้านตัน
(2,482 แห่ง)

(61.58%)
กำจัดถูกหลักสุขาภิบาล 9.75 ล้านตัน
(328 แห่ง)

7.82 ล้านตัน ฝังกลบ

0.7 ล้านตัน เผาทำลาย

0.5 ล้านตัน หมักเป็นปุ๋ย

0.55 ล้านตัน วิธีอื่นๆ

0.18 ล้านตัน รีไซเคิล (คัดแยกปลายทาง)

1. บทบาทหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทย

1.1 กำหนดหลักเกณฑ์การตัดแยก เก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอยให้แก่ อปท.

1.2 ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมฯ

1.3 ให้ สถ. เป็นหน่วยงานตั้งงบประมาณในการบริหารจัดการมูลฝอย

1.4 จัดตั้ง คกก.กลางจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย (ส่วนกลาง) โดยมี หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันให้
คำแนะนำและกำกับอปท. และ คกก.จัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัด โดยมี ผวจ. เป็นประธาน และมีส่วนราชการ
และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องเข้าร่วม

2. บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.1 อปท. มีหน้าที่และอำนาจในการเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอย

2.2 อปท. ดำเนินการเอง หรือมอบหมายส่วนราชการอื่น หรือ อปท. อื่นในรูปแบบการรวมกลุ่ม (Clusters) เพื่อร่วมกันกำจัดขยะมูลฝอยได้

2.3 อปท. สามารถมอบหมายให้บุคคลใดดำเนินการเก็บ ขน และกำจัด หรือจัดหาประโยชน์โดยทำเป็นธุรกิจ หรือได้รับประโยชน์เป็นค่าตอบแทน โดยคิดค่าบริการได้ แต่ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นด้วย

2.4 อปท. ต้องออกข้อกำหนดท้องถิ่นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการจัดการขยะมูลฝอย การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมการเก็บขนและกำจัดขยะมูลฝอย

2.5 การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมการเก็บขน และกำจัดขยะมูลฝอย

3. ข้อยกเว้นของกฎหมาย

3.1 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยไม่อยู่ภายใต้บังคับ พ.ร.บ.ว่าด้วยการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2556 เพื่อให้การกำจัดขยะมูลฝอยสามารถดำเนินการได้โดยเร็ว

3.2 การดำเนินกิจการเก็บ ขน และกำจัดขยะมูลฝอยไม่ถือว่าเป็นการทำกิจการนอกเขต ตามกฎหมายจัดตั้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.3 ไม่บังคับใช้กับของเสียทั้งที่เป็นอันตรายและไม่เป็นอันตราย ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เนื่องจากกรมโรงงานมีกฎหมายบังคับใช้เกี่ยวกับของเสียที่เป็นอันตรายอยู่แล้ว

ประกาศ มท. เรื่อง การจัดการขยะมูลฝอย พ.ศ. 2560

กำหนดวิธีการและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ อปท. ดังนี้

1. ให้อปท. จัดระบบจัดการและกำจัดขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

2. อปท. มีหน้าที่รณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจ ปลุกจิตสำนึกในการลดและคัดแยกขยะมูลฝอย

3. กำหนดวิธีการ เก็บ ขน และกำจัด ขยะมูลฝอย ให้แก่อปท.

4. การรวมกลุ่มพื้นที่จัดการมูลฝอย (Cluster) กับอปท./ส่วนราชการอื่น และการมอบหมายให้เอกชนดำเนินการแทนในการเก็บขน หรือกำจัดมูลฝอย ให้คำนึงถึงศักยภาพ ต้นทุน และความคุ้มค่าเป็นสำคัญ

collaboration

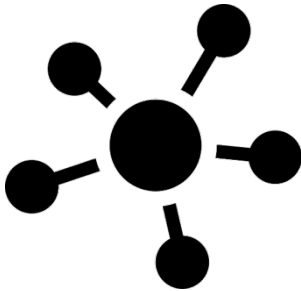
Private

Economy of scale

Potential

Cluster

Cost

“มาตรการต้นทาง”

1 ลดปริมาณขยะ ณ ต้นทาง ตั้งแต่แหล่งกำเนิดด้วยหลัก 3ช”

3ช

1

“ลดขยะตั้งแต่ต้นทาง
ด้วยหลัก 3ช”

ช - ใช้น้อย (Reduce)

คือ การลดการใช้ทรัพยากรที่ไม่จำเป็น เช่น ลดถุง, ลดใช้พลาสติก, ลดใช้โฟม

ช - ใช้ซ้ำ (Reuse)

คือ การใช้ซ้ำจนกว่าจะหมดสภาพการใช้งาน เช่น ใช้กระดาษสองหน้า, ใช้ถุงผ้า

ช - นำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle)

คือ การนำขยะมูลฝอยไปแปรสภาพก่อน เช่น นำไปประดิษฐ์, แลกสินค้าในชุมชน

อปท. มีหน้าที่ในการสนับสนุนให้เกิดการดำเนินการ ตามมาตรการ 3 ช โดยมีอำนาจในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการบังคับใช้ในพื้นที่ ตาม พรบ.รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 34/1 และประกาศ มท เรื่อง การจัดการมูลฝอย พ.ศ.2560 ข้อ 5

2

คัดแยกขยะ ณ ต้นทาง ตั้งแต่แหล่งกำเนิด

2.1 ขยะครัวเรือน เปลี่ยนจากถัง สู่ ถุงใส

ถังสี

ถุงดำติดสติ๊กเกอร์แยกประเภท

ถุงใสแยกประเภท

2 คัดแยกขยะ ณ ต้นทาง ตั้งแต่แหล่งกำเนิด

2.2 ขยะพื้นที่สาธารณะ จัดวางถัง 2 ประเภท

“มาตรการกลางทาง”

1. จัดระบบการเก็บขนตามวัน เวลา สถานที่ โดย
อปท. ปรับตารางเวลาและประเภทขยะตาม
ความเหมาะสมของปริมาณและพื้นที่

**ตารางการเก็บขยะ
บ้านเกาะคา**

วัน	เช้า	บ่าย
จันทร์	ขยะทั่วไป	ขยะอินทรีย์
พฤหัสบดี	ขยะทั่วไป	ขยะอินทรีย์

**"ได้ทั้งเงินและโลกก็สดใส
หากเราใส่ใจคัดแยกขยะ"**

แหล่งงบประมาณ

- รายได้ อปท.
- เงินอุดหนุนเฉพาะกิจ
จากรัฐบาล

2. จัดหายานพาหนะในการเก็บ/ขนที่เพียงพอ

“มาตรการ ปลายทาง”

“ส่งเสริมให้มีการ
รวมกลุ่ม Cluster”

การจัดการขยะมูลฝอยใน 76 จังหวัด

มีการรวมกลุ่มแล้ว **324 กลุ่ม**

ขนาดกลุ่มพื้นที่ในการจัดการมูลฝอย(จำแนกตามสี)

- (S) ไม่เกิน 300 ตัน/วัน จำนวน 303 กลุ่ม
  - (M) 301 - 500 ตัน/วัน จำนวน 11 กลุ่ม
  - (L) เกินกว่า 500 ตัน/วัน จำนวน 10 กลุ่ม
- รวม 324 กลุ่ม

Clusters

การรวมกลุ่มพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยของ อปท. โดย อปท. ในพื้นที่ได้รวมกลุ่มกันทำบันทึกข้อตกลงในการบริหารจัดการขยะ เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ทั้งนี้ การรวมกลุ่มพื้นที่ฯ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยจังหวัด

ความสอดคล้องของนโยบาย / ตัวชี้วัด

- วาระแห่งชาติ ; การจัดการขยะ
- รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ
- แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัด
- ตัวชี้วัดร่วม ทส. กับ มท. (Joint KPI)
- ตัวชี้วัดเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment / LPA)